

2011-10-03

Dnr 43-2011:2168

Upplands-Bro kommun
upplands-bro.kommun@upplands-bro.se

Broskolan
Rektorn Tuula Tähkäaho
tuula.tahkaaho@upplands-bro.se

Beslut för grundskola

---

efter tillsyn av Broskolan
i Upplands-Bro kommun

Tillsyn vid Broskolan

Helhetsbedömning

Skolinspektionen genomför tillsyn i Upplands Bro kommun under hösten 2011. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolenheter i kommunen. Skolinspektionen besökte Broskolan den 31 augusti-2 september 2011. Tillsynsbesöket genomfördes av utredare Joakim Norberg och undervisningsråd Sigbritt Gålnander.

Kunskapsresultaten vid Broskolan behöver förbättras. Nationell statistik från år 2010 visar att var femte elev saknar behörighet till gymnasieskolan och närmare var tredje elev når inte målen i samtliga ämnen. Det är stor skillnad mellan pojkars och flickors resultat, flickornas genomsnittliga meritvärde är 22 poäng högre än pojkarnas. Statistiken visar också att det är stor skillnad, i genomsnitt 46 meritvärdespoäng, mellan resultatet för flickor med svensk bakgrund jämfört med resultatet för flickor med utländsk bakgrund.

Broskolan behöver därför bland annat vidta följande åtgärder för att förbättra elevernas kunskapsresultat. Eleverna som är nyanlända behöver ges bättre förutsättningar att nå kunskapskraven. Skolan har exempelvis inte gett eleverna studiehandledning på elevernas modersmål i tillräcklig utsträckning. Vidare behöver elevernas individuella utvecklingsplaner förbättras, eftersom de är viktiga instrument för att följa varje elevs kunskapsutveckling och för att sätta in åtgärder så att undervisningen individanpassas.

Skolans arbete med särskilt stöd behöver utvidgas till att omfatta samtliga ämnen och inte som idag främst fokusera på matematik, svenska eller engelska. Även arbetet med åtgärdsprogram behöver vidareutvecklas, så att dessa blir ett bättre redskap när det gäller planering och utveckling av den pedagogiska verksamheten kring elever i behov av särskilt stöd. I arbetet med åtgärdsprogram måste rektorn ta ansvar för att en utredning alltid ligger till grund för utarbetandet. En sådan utredning bör även inkludera lärandemiljön.

Rektorn behöver vidare ta ett större ansvar för att leda kvalitetsarbetet på skolan, det vill säga följa upp, utvärdera, analysera och initiera förändringar inom de områden som har betydelse för måluppfyllelsen. Tillsynen visar att lärarna och rektor inte regelbundet och systematiskt diskuterar och analyserar skolans gemensamma resultat. Diskussioner kring undervisningsformer med anledning av skillnaderna mellan flickor och pojkars resultat förekommer sällan. Rektorn behöver också ta ett större ansvar för att inhämta kunskap om och följa upp lärarnas undervisning. Lärarna efterfrågar även forum för att kunna få pedagogiskt stöd i det dagliga arbetet. Skolinspektionen upplevde att det på skolan finns ett genuint intresse att diskutera pedagogik, arbetsätt och arbetsformer. En aktuell fråga för skolan handlar exempelvis om hur man som lärare kan skapa lust att lära hos samtliga elever.

Även skolans värdegrundsarbete behöver utvärderas, analyseras och förbättras. Utifrån vad som framkommit i enkäter och intervjuer behöver samarbetet och samverkan på olika nivåer och mellan lärare och arbetslag utvecklas för att skapa en god lärandemiljö för samtliga elever. Relationen mellan vuxna och elever behöver förbättras då olika enkätsvar indikerar att eleverna inte tillförlitligt hyser förtroende för de vuxnas agerande när det gäller värdegrundsfrågor. Det förekommer också konflikter mellan olika elevgrupper som bottnar i etniska motsättningar. Många elever upplever att arbetsron bryter och att detta påverkar deras möjlighet att arbeta. Vidare behöver samverkan mellan lärare och ämnesgrupper utvecklas för att ge eleverna möjligheter till överblick och sammanhang. Samtliga intervjugrupper bekräftar ovanstående bild, men framhåller samtidigt att lärandemiljön tydligt förbättrats, vilket samtliga Skolinspektionen talat med också uttryckte stor tillfredsställelse över. Vid Skolinspektionens besök rådde lugn och ro i både klassrum och övriga lokaler.

Skolinspektionen pekar i denna tillsyn på ett antal områden som huvudman och rektor måste åtgärda för att förbättra elevernas måluppfyllelse. Mot denna bakgrund fattar Skolinspektionen följande beslut.

Beslut

Föreläggande

De beskrivna bristerna som Skolinspektionen konstaterat vid tillsynen av Broskolan i Upplands-Bro kommun måste åtgärdas för att huvudmannen ska uppfylla författningarnas krav och eleverna därmed ska få den utbildning de har rätt till. En utförligare redogörelse av konstaterade brister finns nedan under Skäl för beslut

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Upplands-Bro kommun att senast **den 9 januari 2012** avhjälpa påtalade brister genom att vidta nedanstående åtgärder. De vidtagna åtgärderna ska samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Bedömningsområde: Undervisning och lärande

Rektorn och lärarna klargör inte för elever och föräldrar vilka mål utbildningen har, vilka krav skolan ställer och vilka rättigheter och skyldigheter elever och dess vårdnadshavare har.

Utbildningen är inte systematiskt inriktad på målen i läroplanen och övriga författningsbestämmelser.

Lärarna ger inte alla barn och elever den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med bedömningsområdet undervisning och lärande. I detta ingår att:

- Klargöra för elever och föräldrar vilka mål utbildningen har, vilka krav skolan ställer och vilka rättigheter och skyldigheter elever och deras vårdnadshavare har (Lgr 11 1, Skolans värdegrund och uppdrag, Rättigheter och skyldigheter/Lpo 94 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Rättigheter och skyldigheter)
- Se till att lärarna ger eleverna möjlighet att pröva olika arbetssätt och arbetsformer (Lgr 11, 2.3 Övergripande mål och riktlinjer, Elevernas ansvar och inflytande/Lpo 94 2.3 Mål och riktlinjer, elevernas ansvar och inflytande)
- Se till att lärarna samverkar med varandra i arbetet med att nå utbildningsmålen och för att ge överblick och sammanhang (Lgr 11 2.2 Övergripande mål och riktlinjer, Kunskaper, riktlinjer/Lpo 94 2.2 Mål och riktlinjer, Kunskaper, riktlinjer)
- Se till att lärarna anpassar undervisningen efter elevers behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande (1 kap. 4 § skollagen, Lgr 11 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, Lgr 11 2.2 Övergripande mål och riktlinjer, Kunskaper, riktlinjer/Lpo 94 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, 2.2 Mål och riktlinjer, Kunskaper, riktlinjer)
- Se till att lärarna ger elever som lätt når kunskapskraven som minst ska uppnås ledning och stimulans för att nå längre i sin kunskapsutveckling (3 kap. 3 § andra meningen skollagen)

Bedömningsområde: Grundläggande värden och inflytande

Eleverna ges inte ett aktivt inflytande över utbildningen.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med bedömningsområdet grundläggande värden och inflytande.

I detta ingår att:

- I planeringen av verksamheten ange utformningen av inflytandet och se till att skolan har en tydlig progression för att ge eleverna ökat inflytande utifrån ålder och mognad (1 kap. 10 §, 4 kap. 14 § första stycket skollagen, Lgr 11 2.3 Övergripande mål och riktlinjer, Elevernas ansvar och inflytande/Lpo 94 2.3 Mål och riktlinjer, Elevernas ansvar och inflytande)

- Se till att eleverna har ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll och att eleverna hålls informerade i frågor som rör dem (4 kap. 9 § skollagen, Lgr 11 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Rättigheter och skyldigheter, 2.3 Övergripande mål och riktlinjer, Elevernas ansvar och inflytande, 2.8 Rektorns ansvar/Lpo 94 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Rättigheter och skyldigheter, 2.3 Mål och riktlinjer, Elevernas ansvar och inflytande, 2.8 Rektors ansvar)
- Se till att det vid skolenheten finns ett eller flera forum för samråd med elevernas och deras vårdnadshavare (4 kap. 13 § första stycket skollagen).

Bedömningsområde: Trygghet och studiero

Skolmiljön präglas inte av trygghet och studiero.

Vid skolan bedrivs inte ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av elever.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med bedömningsområdet trygghet och studiero.

I detta ingår att:

- Utarbeta ordningsregler under medverkan av eleverna och sedan vid skolan följa upp dessa (5 kap. 5 § skollagen)
- Se till att rektor och lärare vidtar de omedelbara eller tillfälliga åtgärder som är befogade för att tillförsäkra eleverna trygghet och studiero eller för att komma tillrätta med en elevs ordningsstörande beteende (5 kap. 6 § första stycket skollagen)
- Vid skolan genomföra åtgärder för att förebygga och förhindra att elever utsätts för kränkande behandling (6 kap. 7 och 10 §§ skollagen)
- Utarbeta en plan mot kränkande behandling som anger vilka åtgärder som ska vidtas för att förebygga och förhindra att elever utsätts för kränkande behandling samt hur dessa åtgärder ska följas upp (6 kap. 8 §§ skollagen)

Bedömningsområde: Särskilt stöd

Särskilt stöd ges inte i den omfattning och på det sätt eleverna behöver och har rätt till.

Rektor ser inte i tillräcklig hög grad till, om det befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, att behovet skyndsamt utreds och att beslut om åtgärdsprogram fattas.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med bedömningsområdet särskilt stöd.

I detta ingår att:

- Rektor ser till att behovet av särskilt stöd skyndsamt utreds samt att samråd sker med elevhälsan vid utredningen (3 kap. 8 § första och andra stycket skollagen)
- Rektor ser till att beslut fattas om åtgärdsprogram och att åtgärdsprogrammen anger vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas (3 kap. 9 § skollagen)
- Eleven och elevens vårdnadshavare ges möjlighet att delta vid utarbetandet av åtgärdsprogram (3 kap. 9 § första stycket skollagen)
- Eleverna ges det särskilda stöd som utredningen har visat att de behöver (3 kap. 8 § tredje stycket skollagen, Lgr 11 2.8 Övergripande mål och riktlinjer, Rektorns ansvar/Lpo 94 2.8 Mål och riktlinjer, Rektors ansvar)
- Skolan ger studiehandledning på modersmålet till elever som har behov av det (5 kap. 4 § skolförordningen)
- Rektor fattar beslut om anpassad studiegång enligt författningarnas krav (3 kap. 12 § skollagen)

Bedömningsområde: Bedömning och betygssättning

Lärarnas bedömning och betygssättning av elevernas kunskaper sker inte i enlighet med författningarna.

Rektor ser inte till att betyg sätts i enlighet med skollagen och andra författningar.

Eleven och elevens vårdnadshavare informeras inte fortlöpande om elevens kunskapsmässiga och sociala utveckling.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med bedömningsområdet Bedömning och betygssättning.

I detta ingår att:

- Nationella ämnesprov används som stöd för rättvis och likvärdig bedömning och betygssättning (9 kap. 20 § skolförordningen)
- Rektorn måste se till att lärarna är väl förtrodda med regelverket som gäller för betygssättning (3 kap. 14 § skollagen, Lgr 11 2.7 Övergripande mål och riktlinjer, Bedömning och betyg/Lpo 94 2.7 Mål och riktlinjer, Bedömning och betyg)
- Lärarna får stöd för att kunna sätta rättvisa och likvärdiga betyg (2 kap. 34 §, 3 kap. 14 § skollagen)

- En skriftlig bedömning av elevernas kunskapsutveckling ges när ett icke godkänt betyg sätts i ett avslutat ämne (10 kap. 22 § skollagen / 7 kap. 9 § grundskoleförordningen)
- De skriftliga omdömena utvecklas så att de beskriver elevens kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven och att det framgår vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt (10 kap. 13 § skollagen)

Bedömningsområde: Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen

Rektorn tar inte fullt ut sitt ansvar som pedagogisk ledare och chef och verkar för att utbildningen utvecklas.

Rektorn tar inte i tillräcklig utsträckning ansvar för att skolans resultat följs upp och utvärderas och för att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete vid skolenheten samt att resultaten omsätts i åtgärder för att uppfylla de nationella målen.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med bedömningsområdet Pedagogiskt ledarskap.

I detta ingår att:

- Rektorn ser till att lärarna får kontinuerlig pedagogisk ledning i syfte att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen (Lgr 11 2.8 Övergripande mål och riktlinjer, Rektorns ansvar/Lpo 94 2.8 Mål och riktlinjer, Rektors ansvar)
- Rektorn tar ansvar för att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen (4 kap. 4 första stycket § skollagen)

Bedömningsområde: Personalkompetens

Personalen vid skolenheten har inte i tillräcklig hög grad utbildning och kompetens för de uppgifter de ska bedriva.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med bedömningsområdet personalkompetens.

I detta ingår att:

- Se till att de lärare som används har utbildning för den undervisning de ska bedriva (2 kap. 13-15, 17-19 § skollagen)

Bedömningsområde Erbjudande av utbildning och uppföljning av elevens närvaro

Kommunen ser inte i tillräcklig utsträckning till att eleverna fullgör sin skolgång.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med bedömningsområdet erbjudande av utbildning och uppföljning av elevens närvaro.

I detta ingår att:

- Rektor måste säkerställa att skolans rutiner för närvarokontroll följs och att vårdnadshavarna kontaktas vid ogiltig frånvaro (7 kap. 17 § första och fjärde styckena skollagen)

Anmärkningar

Skolinspektionen har vid tillsynen konstaterat mindre allvarliga brister som måste åtgärdas för att eleverna ska få den utbildning de har rätt till. Huvudmannen ges därför en anmärkning. En redogörelse av konstaterade brister finns nedan under Skäl för beslut.

Bedömningsområde Bedömning och betygssättning

Det finns enstaka brister i skolans betygskatalog. (6 kap. 5 och 15 § § skolförordningen, 7 och 9,11 §§ Skolverkets föreskrifter om betygskatalog (SKOLFS 2011:123) / Skolverkets föreskrifter om betygskatalog för grundskolan (SKOLFS 2009:27)

Utvecklingssamtal om hur elevernas kunskapsutveckling och sociala utveckling bäst kan stödjas hålls inte minst en gång per termin i årskurs sex (9 kap. 11 §, 10 kap. 12 § skollagen).

Till följd av anmärkningarna ska Ni **senast den 9 januari 2012** vidta åtgärder för att rätta till bristerna och redovisa dessa åtgärder för Skolinspektionen.

Skäl för beslut

Måluppfyllelse

Kunskapsresultat

Enligt den nationella statistiken för år 2010 är skolans genomsnittliga meritvärde 196,7 poäng vilket är under rikets genomsnitt (208,8). Enligt skolans egna uppgifter har det genomsnittliga meritvärdet år 2011 sjunkit till 194,9, men efter insatser i form av sommarskola ökade meritvärdet till 197,7. Statistiken visar att även om skolans resultat varierat något de senaste åren så har skolans resultat inte nått upp till det genomsnittliga meritvärdet varken för riket eller motsvarande kommungrupp. Det är stor skillnad på flickornas och pojkarnas meritvärde. Flickornas genomsnittliga meritvärde är år 2010 22 poäng högre än motsvarande resultat för pojkarna. Statistiken visar också att det är stor skillnad, 46 meritvärdespoäng, mellan resultatet för flickor med svensk bakgrund och resultatet för flickor med utländsk bakgrund. När det gäller pojkar med svensk bakgrund jämfört med pojkar med utländsk bakgrund skiljer sig resultaten endast med knappt två poäng. Skolan uppger att tio procent av eleverna har varit i Sverige mindre än två år, vilket enligt skolan är en förklaring till de låga resultaten

Andelen elever som år 2010 nådde målen i alla ämnen är 63 procent jämfört med 77 procent i riket. Endast 55 procent av pojkarna nådde målen i alla ämnen. Motsvarande resultat för flickor är 70 procent. Enligt skolans egna uppgifter nådde 74 procent av eleverna år 2011 målen i alla ämnen.

Statistik för år 2010 över andel elever som får Mycket väl godkänt (MVG) i olika ämnen visar också på skillnader i resultat mellan flickor och pojkar. I de flesta ämnena har en betydligt större andel flickor MVG än pojkarna, exempelvis har 20 procent av flickorna MVG i svenska och bild men ingen utav pojkarna. I några ämnen, exempelvis engelska och idrott och hälsa, har i princip samma andel flickor som pojkar betyget MVG.

Andel elever som blev behöriga till nationellt program år 2010 är 80 procent vilket är under rikets genomsnitt på 88 procent. Här finns ingen skillnad i resultat mellan flickor och pojkar.

Alla elever ges inte möjligheter att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås i samtliga ämnen. Skolinspektionen pekar i detta beslut på ett antal områden där skolan behöver vidta åtgärder för att förbättra elevernas kunskapsresultat.

Resultat av värdegrundsarbetet

Upplands-Bro kommun genomför årligen en brukarundersökning kring elevernas lärandemiljö, den så kallade Pilen. Enkäten riktar sig till elever och föräldrar i årskurs 3, 5 och 8. Broskolans resultat för 2011 har markant förbättrats jämfört med motsvarande resultat för år 2010.

Fortfarande anser emellertid sex procent av eleverna att de inte känner sig trygga, tolv procent att de inte blir bra bemötta av andra elever, 15 procent att de inte blir bra bemött av vuxna och var femte elev menar att vuxna inte agerar tillräckligt om någon elev behandlas illa. Att skolans värdegrundsarbete inte fungerar tillfredsställande förstärks av föräldrarnas svar i enkäten. Närmare hälften av föräldrarna som deltagit i enkäten, med svarsfrekvensen 32 procent, menar att skolans vuxna inte är bra förebilder och var fjärde förälder menar att personalen inte bemöter eleverna på ett bra sätt. Anmärkningsvärt är att 58 procent upplever att personalen inte arbetar aktivt för att bemöta kränkningar.

Skolinspektionens enkät till elever i årskurs nio vårterminen 2011 med en svarsfrekvens på 78 procent, bekräftar kommunens egen enkät. Tre av fyra elever menar att de vuxna inte reagerar när elever är elaka mot varandra. Enkätresultatet visar också att eleverna inte följer överenskomna ordningsregler, men också att lärarna inte ser till att ordningsreglerna följs. 40 procent av eleverna menar vidare att det finns brister i arbetsro.

Trots att det vid skolan bedrivs ett värdegrundsarbete pekar Skolinspektionen i detta beslut på ett antal områden där skolan behöver vidta åtgärder för förbättring.

Föreläggande:

Bedömningsområde: Utveckling och lärande

Bedömning:

Rektorn och lärarna klargör inte för elever vilka mål utbildningen har, vilka krav skolan ställer och vilka rättigheter och skyldigheter elever och dess vårdnadshavare har.

Utbildningen är inte systematiskt inriktad på målen i läroplanen och övriga författningsbestämmelser.

Lärarna ger inte alla barn och elever den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål.

Motivering:

I samtal med elever i årskurs 7-9 framkommer att eleverna ofta får information om vilka mål de ska uppnå i alla ämnen på sikt eller för hela läsåret, men att de inte alltid förstår vad det innebär. Eleverna menar att det visserligen varierar mellan olika lärare men att det är sällan som de delges mål för olika arbetsområden eller avsnitt. I Skolinspektionens enkät uppger också var tredje elev att *"det är svårt att veta vad jag ska klara av i skolan"* och var femte elev vet inte vad de behöver *"kunna för att nå målen"*.

Lärare som Skolinspektionen intervjuat eller samtalat med lyfter fram samverkan och samarbete som ett utvecklingsområde för skolan. De menar att det är ovanligt med ämnesöverskridande arbete och att tid för gemensam planering saknas. Samordning för att kunna genomföra till exempel studiebesök eller andra schemabrytande aktiviteter är

svårt, vilket innebär att elevernas möjligheter att pröva olika arbetssätt och arbetsformer begränsas. Eleverna efterlyser mer varierade arbetssätt och bekräftar lärarnas bild av bristerna kring samarbetet och samverkan. Eleverna menar vidare att en tydlig konsekvens blir att arbetet inte alltid är intressant och stimulerande och att de får en pressad arbetssituation med många prov i olika ämnen. Lärarna behöver därför samverka för att sprida goda exempel på hur de kan utveckla sitt arbete så att undervisningen i alla ämnen blir mer stimulerande.

Tillsynen visar att det varierar mellan olika lärare i vad mån undervisningen anpassas till den enskilde eleven, exempelvis när det gäller svårighetsgrad eller arbetssätt. Vid intervjuer med elever och observationer av undervisningen framkommer det att elever alltför ofta arbetar på samma sätt, eller får fler uppgifter av samma karaktär, utan att det anpassas till varje elevs behov och förutsättningar. Det är vanligt att läroboken ligger till grund för och styr innehållet i undervisningen, även om lärarna uttrycker en ambition om att undervisningen ska utgå från elevers behov och erfarenheter. Att anpassa undervisningen utifrån de enskilda elevernas behov och förutsättningar samt ge utmaningar för alla elever är ett viktigt utvecklingsområde för skolan. Detta bekräftas också av den enkätundersökning som Skolinspektionen gjorde före tillsynsbesöket. Mer än hälften av lärarna menar att de inte har möjlighet att anpassa undervisningen efter elevernas olika förutsättningar. En klar majoritet av lärarna menar vidare att de mer eller mindre planerar undervisningen utifrån tillgängliga läromedel och inte utifrån elevernas resultat.

Författning:

1 kap. 4 §, 3 kap. 3 § andra meningen skollagen, Lgr 11 1, Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, Rättigheter och skyldigheter, 2.2 Övergripande mål och riktlinjer, Kunskaper, riktlinjer, 2.3 Övergripande mål och riktlinjer, Elevernas ansvar och inflytande/Lpo 94 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, Rättigheter och skyldigheter, 2.2 Mål och riktlinjer, Kunskaper, riktlinjer, 2.3 Mål och riktlinjer, elevernas ansvar och inflytande

Bedömningsområde: Grundläggande värden och inflytande**Bedömning:**

Eleverna ges inte ett aktivt inflytande över utbildningen.

Motivering:

Av dokumentstudier, intervjuer och samtal framkommer att eleverna i Broskolan i begränsad omfattning ges möjlighet till inflytande över undervisningen och sitt eget lärande. Skolan har inte heller angett i sin planering hur elevernas inflytande ska utformas för att ge dem ett ökat inflytande utifrån ålder och mognad. Utformningen är upp till den enskilde läraren.

Intervjuade elever uppger att i de flesta ämnen planerar lärarna det mesta av undervisningen själva och eleverna får sällan ha synpunkter på planering eller undervisningens innehåll. Intervjuad personal menar å sin sida att eleverna till viss del kan påverka arbetssätt och redovisningsformer samt ibland innehållet i större arbetsområden. Både rektor, lärare och elever uppger dock att elevinflytandet vid skolan behöver förbättras. Skolinspektionens enkät bekräftar ovanstående. En stor majoritet av eleverna menar där att det *"bara är lärarna som bestämmer hur man ska arbeta på lektionerna"*. Närmare var femte lärare håller med om att eleverna inte kan påverka undervisningen och att elevdemokratin fokuserar mest på *"praktiska frågor"*.

Vid Broskolan finns ett elevråd. Elevrådsrepresentanterna ska vid veckovisa samlingar i klassen ges möjlighet att ta upp och diskutera inflytandefrågor med de andra eleverna och föra med sig synpunkter till elevrådet. Alla klasser har inte sådana möten regelbundet vilket innebär att elevrådets arbete försvåras och eleverna i respektive klass upplever att inflytandet inte fungerar tillfredsställande.

Författning:

1 kap. 10 §, 4 kap. 9 §, 13 § första stycket, 14 § första stycket skollagen, Lgr 11 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Rättigheter och skyldigheter, 2.3 Övergripande mål och riktlinjer, Elevernas ansvar och inflytande, 2.8 Rektorns ansvar/Lpo 94 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Rättigheter och skyldigheter, 2.3 Mål och riktlinjer, Elevernas ansvar och inflytande, 2.8 Rektors ansvar

Bedömningsområde: Trygghet och studiero**Bedömning:**

Skolmiljön präglas inte av trygghet och studiero.

Vid skolan bedrivs inte att målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av elever.

Motivering:

Intervjuer och samtal med elever, lärare och skolans elevhälsa visar att elevernas skolmiljö inte är fri från kränkningar och inte alltid präglas av trygghet och studiero. Eleverna är dock noga med att framhålla att de upplever att *"det är lugnare på skolan"* detta läsår jämfört med det förra. Enligt eleverna handlar bristerna i skolmiljön till stor del om att relationerna och förtroendet mellan vuxna och elever liksom mellan elever och elever behöver förbättras. Eleverna beskriver till exempel att det finns *"spänningar"* mellan olika elevgrupper som ibland övergår till öppna konflikter. Dessa konflikter bottnar bland annat i etniska motsättningar. Eleverna uppger också att språkbruket dem emellan är hårt men att man som elev *"vänjer sig"*. Eleverna uppger även att det förekommer att lärare uttrycker sig på ett sådant sätt att eleverna upplever sig kränkta. Många elever kommer för sent till lektionerna och det finns en grupp elever som helt och hållet skolkar från lektioner. Arbetsron varierar mellan olika klasser och mellan

olika lärares lektioner vilket, enligt eleverna, har stor påverkan på deras studieresultat. Det sista bekräftas i Skolinspektionens enkät där 40 procent av eleverna uppger att de inte har studiero. I samma enkät uppger också mer än hälften av eleverna att "*lärare och elever inte bryr sig om varandra*".

Skolan har utarbetade ordningsregler som Skolinspektionen tagit del av. Eleverna uppger dock vid intervjuerna att de inte har varit delaktiga i framttagandet. Tillsynen visar, utifrån enkätresultat, samtal och intervjuer, att många elever inte bryr sig så mycket om reglerna samtidigt som eleverna menar att de vuxna inte heller i tillräcklig omfattning ser till att eleverna följer dem. En konsekvens blir bland annat bristande studiero.

Vidare framkommer att skolan inte har en plan mot kränkande behandling som uppfyller kraven i skollagen. De åtgärder som nämns i planen är generella och utgår inte tydligt från de behov och förutsättningar som råder på skolan. Vidare saknas i planen en redogörelse för hur skolan har genomfört föregående års åtgärder. Rektor är medveten om bristerna och beskriver att planen fortfarande är i ett uppbyggnadsskede.

Skolan bedriver enligt lärarna ett förebyggande arbete för att förhindra kränkande behandling. Detta sker bland annat genom individuella samtal med eleverna, gemensamma aktiviteter för respektive klass och hela skolan. Samtal kring värdegrundsfrågor ska också enligt rektor finnas vid de veckovisa samlingarna i mentorsgrupperna. Eleverna berättar att denna tid i stor utsträckning används av lärarna till information om mer praktiska frågor såsom läxor och schemaändringar. Mer sällan diskuteras värdegrundsfrågor.

I intervjuer med både lärare, elevhälsa och rektor framkommer att skolan är medveten om att skolans värdegrundsarbete behöver struktureras upp och bli tydligare. Arbetet idag är alltför lärarberoende och gemensamma rutiner och strategier saknas delvis.

Författning:

5 kap. 5 §, 6 § första stycket, 7 § och 6 kap. 8 § skollagen

Bedömningsområde: Särskilt stöd**Bedömning:**

Särskilt stöd ges inte i den omfattning och på det sätt eleverna behöver och har rätt till.

Rektor ser inte i tillräcklig hög grad till, om det befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, att behovet skyndsamt utreds och att beslut om åtgärdsprogram fattas.

Motivering:

Vid tillsynen framkommer att skolan har rutiner kring att identifiera elever med behov av särskilt stöd. Trots detta uppger rektorn, lärare och elevhälsoteam att inte alla elever som har svårigheter i skolarbetet får särskilt stöd i den utsträckning de behöver. Stöd ges främst i ämnena svenska och matematik. I övriga ämnen har eleverna inte möjlighet att få särskilt stöd. Även eleverna bekräftar uppfattningen att man inte alltid kan få tillräckligt och individuellt anpassat stöd för att kunna nå målen. Studiehandledning på modersmålet ges inte till alla elever som har behov av det. Rektor och lärare bekräftar detta.

De åtgärdsprogram Skolinspektionen tagit del av uppfyller inte skollagens krav. Elevers behov framgår inte alltid tydligt. Åtgärdsprogram som skolan föreslår är sällan tillräckligt konkreta och inte heller relaterade till läroplanen. Det framgår inte alltid vilka åtgärder skolan och läraren ska genomföra för att eleven ska få det särskilda stöd den har rätt till. Åtgärdsprogram utgörs ofta av arbetsuppgifter som eleven ska göra exempelvis "i fysik ska magnetism och akustik läsas in", eller "slutföra uppgiften Boken om mig". Slutligen framgår det inte hur åtgärdsprogram ska följas upp och utvärderas.

Inför det fortsatta arbetet med att vidareutveckla åtgärdsprogrammen är det viktigt att rektorn tar ansvar för att en utredning alltid ligger till grund för utarbetandet av åtgärdsprogram. Även en utredning av lärandemiljön bör finnas med. Det finns elever med hög frånvaro där det av åtgärdsprogrammen inte framgår om skolan utrett om exempelvis alternativa arbetssätt och arbetsformer eller undervisning i andra lokaler kunde vara en möjlig åtgärd. Skolan måste också tydliggöra ansvaret för att utarbeta åtgärdsprogram. Rektor har överlåtit ansvaret för utarbetandet till respektive arbetslag. Det finns dock en osäkerhet bland lärarna om det är respektive mentor eller respektive ämneslärare som har ansvaret. Skolan måste vidare utarbeta strategier för hur samråd med elevhälsan ska ske i praktiken vid utredningarna. Sådana strategier saknas idag.

Vidare framkommer att rektor inte fattat beslut om anpassad studiegång trots att eleverna haft anpassad studiegång.

Författning:

3 kap. 8 -9 §§, 12 § skollagen, 5 kap. 4 § skolförordningen, Lgr 11 2.8 Övergripande mål och riktlinjer, Rektorns ansvar / Lpo 94 2.8 Mål och riktlinjer, Rektors ansvar

Bedömningsområde: Bedömning och betygssättning**Bedömning:**

Lärarnas bedömning och betygssättning av elevernas kunskaper sker inte i enlighet med författningarna.

Rektor ser inte till att betyg sätts i enlighet med skollagen och andra författningar.

Eleven och elevens vårdnadshavare informeras inte fortlöpande om elevens kunskapsmässiga och sociala utveckling.

Motivering:

Den samlade bilden utifrån dokumentstudier, intervjuer och samtal med lärare är att det på skolan saknas en organiserad samverkan kring bedömning och betygssättning på skolan för att ge lärarna stöd när det gäller att kunna sätta rättvisa och likvärdiga betyg. Eleverna beskriver att det förekommer en tydlig betygsglidning mellan årskurs 8 och årskurs 9, vilket inte är i enlighet med det regelverk som gäller för betygssättning. I årskurs åtta sätts sällan det högsta betyget MVG med motiveringen från lärarna att eleverna då inte kommer att anstränga sig tillräckligt i årskurs 9. Eleverna behöver "*en morot*" för att anstränga sig. Betygsstatistik bekräftar till stor del elevernas utsaga.

Tillsynen visar att i ämnena matematik och svenska är skillnaden stor mellan resultatet från de nationella ämnesproven och det slutbetyg eleverna sedan får. Av Skolverkets statistik framgår att 32 procent av eleverna år 2010 fick ett högre slutbetyg i matematik och svenska än vad de uppnådde enligt proven. Av statistiken framgår dessutom att 15 procent av eleverna inte deltagit. I ämnet engelska är skillnaden mellan resultatet från ämnesprovet och slutbetyget mindre. Även när det gäller ämnesprov i biologi deltog inte alla elever. Enligt rektorn har dessa resultat och det låga deltagarantalet inte närmare diskuterats och analyserats.

Skolinspektionen har också tagit del av upprättade skriftliga bedömningar och kan konstatera att variationen är stor mellan olika ämnen när det gäller utformningen av bedömningarna. Av flera bedömningar framgår emellertid inte elevens kunskapsutveckling på ett tydligt sätt. Bedömningarna fokuserar enbart på mål som inte uppnåtts. Vidare framgår av tillsynen att skriftliga bedömningar saknas för vissa elever som inte uppnått målen i årskurs 9.

Elevernas individuella utvecklingsplaner är idag inte utformade på ett sådant sätt att eleven och elevens vårdnadshavare får tydlig information om elevens kunskapsutveckling i förhållande till de nationella målen i alla ämnen. Skolan har sedan en tid tillbaka köpt in och använt sig av ett dataprogram som ska vara till stöd för arbetet med att bedöma och beskriva elevernas kunskapsutveckling i de individuella utvecklingsplanerna. Både rektorn och lärarna uppger dock att det finns skillnader, både mellan ämnen och mellan lärare, på vilket sätt man använder programmet. Elever uppger att vissa lärare beskriver vad eleven ska göra för att utvecklas ytterligare medan andra lärare bara "*kryssar för*" att eleven når målen utan ytterligare kommentarer. Skolinspektionen har även talat med föräldrar som bekräftar att informationen om elevernas kunskapsutveckling behöver förbättras och förtydligas. Även den framåtsyftande delen av elevernas individuella planer behöver vidareutvecklas. Av de exempel som Skolinspektionen tagit del av framgår inte skolans insatser tydligt utan det mesta ansvaret ligger på eleven.

Författning:

2 kap. 34 §, 3 kap. 14 §, 10 kap. 13 § och 22 § skollagen/7 kap 9 § grundskoleförordningen, 9 kap. 20 § skolförordningen 9 kap. 20 § skolförordningen, Lgr 11 2.7 Övergripande mål och riktlinjer, Bedömning och betyg/Lpo 94 2.7 Mål och riktlinjer, Bedömning och betyg

Bedömningsområde: Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen

Bedömning:

Rektorn tar inte fullt ut sitt ansvar som pedagogisk ledare och chef och verkar för att utbildningen utvecklas.

Rektorn tar inte i tillräcklig utsträckning ansvar för att skolans resultat och för att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete vid skolenheten samt att resultaten omsätts i åtgärder för att uppfylla de nationella målen.

Motivering

I intervjuer uttalar lärare vid skolan ett behov av och en förväntan på en tydlig styrning och ett tydligt pedagogiskt ledarskap för att skapa gemensamma rutiner och strukturer kring exempelvis arbetet med värdegrundsfrågor. Forum för diskussioner kring arbetsätt och arbetsformer, särskilt stöd liksom likvärdig bedömning och betygssättning behöver enligt lärarna också skapas.

Broskolan uppvisar brister i sitt kvalitetsarbete. Exempel på brister är att skolans resultat inte regelbundet följs upp, analyseras och kommuniceras. Detta leder till att resultaten inte alltid är kända i verksamheten och på ett tydligt sätt kan bidra till utveckling av verksamheten. Skolan behöver systematisera sina uppföljningar och utvärderingar så att både väl fungerande insatser synliggörs, men också att behov av förbättringsinsatser tydliggörs. Rektorn bekräftar detta och säger att analysen av resultaten inte varit i fokus och att detta är ett av skolans utvecklingsområden.

I intervjuer med rektorn, lärarpersonal och skolans elevhälsoteam framkommer att skolan saknar rutiner för att följa upp och analysera hur det särskilda stödet utformas och fungerar. Skolan behöver ta reda på om rätt stöd ges samt se till att stöd ges i en omfattning som motsvarar elevens faktiska behov. Insatserna följs i viss mån upp på individnivå, men en skolövergripande utvärdering och analys saknas. Det är angeläget att rektorn säkerställer att de stödinsatser som görs också leder till avsedda resultat.

Författning:

4 kap. 4 § första stycket skollagen, Lgr 11 2.8 Övergripande mål och riktlinjer, Rektorns ansvar/Lpo 94 2.8 Mål och riktlinjer, Rektors ansvar

Bedömningsområde: Personalkompetens

Bedömning:

Personalen vid skolenheten har inte i tillräcklig hög grad utbildning och kompetens för de uppgifter de ska bedriva.

Motivering

Intervju med rektorn och dokument i form av lärarförteckning visar att en majoritet av lärarna vid skolan delvis undervisar i ämnen som de inte har utbildning för. Som exempel kan nämnas att lärare i SO-ämnena även undervisar i svenska och lärare med behörighet i biologi och kemi även undervisar i fysik. Skolan saknar behörig lärare i musik.

Författning:

2 kap. 13-15, 17-18 §§ skollagen

Bedömningsområde: Erbjudande av utbildning och uppföljning av elevens närvaro

Bedömning:

Kommunen ser inte i tillräcklig utsträckning till att eleverna fullgör sin skolgång.

Motivering

Av intervjuer med elever och föräldrar framkommer att skolans uppföljning av elevens närvaro delvis brister. Skolan har visserligen tydliga skriftliga rutiner för närvarokontroll, men elever och föräldrar beskriver att dessa inte alltid följs. Föräldrar ska enligt skolans rutiner kontinuerligt kunna följa elevens närvaro via ett databaserat rapporteringssystem och varje vecka ska respektive mentor få rapport om eventuell frånvaro. Även skolans elevhälsoteam ska regelbundet få rapport om eventuell frånvaro. De brister som beskrivs är att inte alla lärare kontinuerligt rapporterar frånvaro inom skäligen tid. Det kan enligt föräldrarna gå flera veckor mellan rapporteringarna. Det förekommer även att elever rapporteras som frånvarande även om de är på plats eller om de deltar i exempelvis ett elevrådsmöte. Rektor bekräftar elevernas och föräldrarnas uppfattning.

Författning:

7 kap. 17 § första och fjärde styckena skollagen

Anmärkning:

Bedömningsområde Bedömning och betygssättning

Bedömning:

Det finns enstaka brister i skolans betygskatalog.

Utvecklingssamtal om hur elevernas kunskapsutveckling och sociala utveckling bäst kan stödjas hålls inte minst en gång per termin i årskurs sex.

Motivering

Av intervjuer med elever och föräldrar framkommer att skolan inte erbjuder eleverna ett utvecklingssamtal under höstterminen i årskurs 6. Istället erbjuds eleverna ett "*lära känna*"-samtal vid höstterminens början. Ett sådant samtal kan dock inte ersätta ett utvecklingssamtal om hur elevernas kunskapsutveckling och sociala utveckling bäst kan stödjas. Rektor är medveten om denna brist och kommer att ändra skolans rutiner så att alla elever från och med innevarande termin kommer att erbjudas ett utvecklingssamtal per termin.

Det finns även enstaka brister i skolans betygskatalog. Alla ämnen är inte signerade. När det gäller elev som inte fått betyg används ibland beteckningen 3 felaktigt. Beteckningen 3 ska användas när en elev har haft anpassad studiegång och därför inte läst ämnet.

Mot bakgrund av att de redovisade bristerna bedöms utgöra mindre allvarliga överträdelser tilldelas kommunen en anmärkning.

Författning:

9 kap. 11 §, 10 kap. 12 § skollagen, 6 kap. 5 och 15 §§ skolförordningen, 7 och 9-11 §§ Skolverkets föreskrifter om betygskatalog (SKOLFS 2011:123) / Skolverkets föreskrifter om betygskatalog för grundskolan (SKOLFS 2009:27)

Bakgrund

Beskrivning av Broskolan

Broskolan är belägen i centrala Bro. Skolan omfattar läsåret 2011/12 årskurserna 5-9 och har cirka 330 elever.

Skolan är organiserad i tre arbetslag: ett för årskurs 5-7, ett för årskurs 8-9 samt ett arbetslag för övrig verksamhet såsom fritidsgård och administration.

Skolan leds av en rektor som till sin hjälp har en biträdande rektor. Biträdande rektor är tillika ställföreträdande rektor. Skolan har också en ledningsgrupp bestående av rektor, biträdande rektor samt skolassistent.

Skolan har också fyra utvecklingsledare, två stycken i respektive lärararbetslag. Deras uppdrag har vid inspektionstillfället ännu inte definierats av rektor.

I ärendets slutliga handläggning har deltagit undervisningsråd Mats Peterson, undervisningsråd Stig Westlund samt avdelningsjurist Ingrid Brännare.

På Skolinspektionens vägnar

Luca Nesi
Enhetschef

Sigbritt Gålnander
Undervisningsråd

Bilagor:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla kommuner för att granska skolväsendet. Vid tillsynen tar Skolinspektionen ställning till i vad mån verksamheten ger förutsättningar för barn, ungdomar och vuxenstudier i kommunen att nå de nationella målen och bedömer om kommunen uppfyller de krav som författningarna ställer på verksamheten. Tillsynen fokuserar på sådana faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevernas möjligheter att uppnå kunskapsmålen. Förutom att Skolinspektionen bedömer måluppfyllelsen inriktas tillsynen mot tre huvudområden: **Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt.**

Varje skola får efter besöket ett beslut där iakttagelser och bedömningar som rör den granskade skolan redovisas. Kommunens förskoleverksamhet respektive verksamheten vid fritidshemmen redovisas i var sitt sammanfattande beslut.

För offentliga huvudmän sammanställs iakttagelser och bedömningar, som rör huvudmannens ansvar för utbildningsverksamheten i kommunen, i ett beslut (kommunbeslut).

Skolinspektionens granskning avser emellertid inte att ge en heltäckande bild av tillståndet i skolväsendet utan i vilken utsträckning kommunen, vid det aktuella granskningstillfället, avviker från de krav och förväntningar som uttrycks i skollag, läroplaner och övriga författningar som rör skolväsendet, inom de granskade områdena. Beskrivningarna och bedömningarna i besluten grundas på de dokument som huvudman och skolor lämnat samt på de iakttagelser och intervjuer som genomförts vid besök i verksamheten. Även annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts. Skolinspektionen använder olika tillsynsmetoder vilket innebär att besöken vid skolor och verksamheter kan variera avseende såväl omfattningen som vilka grupper som intervjuas. Vid förskolor och fritidshem grundar sig inspektionen i huvudsak på intervjuer med personal, föräldrar och ledning.

Alla beslut kompletteras med en muntlig återrapportering av inspektörerna till företrädare för kommunen. Företrädare för kommunen ges också möjlighet att ta del av och att lämna synpunkter på sakuppgifter i besluten.

Inom de områden där Skolinspektionen bedömt att det finns brister har huvudman och rektor ett ansvar för att åtgärder vidtas. Med anledning av tillsynen ska huvudmannen till Skolinspektionen redovisa vilka åtgärder som har vidtagits i kommunen, på skolorna och i övriga verksamheter inom den tid och i den ordning som anges i beslutet.

Ytterligare information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats (www.skolinspektionen.se/Tillsyn)